

**Ocena bezpieczeństwa sanitarnego
Powiatu Tucholskiego
za 2019 rok.**

Tuchola, 28 sierpnia 2020r.

Spis treści

1. Wstęp.....	str.3
2. Ocena sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych i zakażeń oraz realizacji szczepień ochronnych.....	str.4
3. Ocena nadzoru nad higieną żywności, żywienia i przedmiotów użytku....	str.12
4. Ocena nadzoru nad warunkami środowiska komunalnego	str.15
5. Ocena nadzoru nad warunkami pracy.	str.24
6. Ocena warunków sanitarno-higienicznych w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku.....	str.28
7. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.....	str.29
8. Promocja zdrowia.....	str.31
9. Wnioski.....	str.35

1. Wstęp

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego wynikające z ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz.U. z 2019r., poz. 59 z późn.zm.). Celem podejmowanych działań jest ochrona zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, monitorowanie chorób zakaźnych i zawodowych. Zadania realizowane są poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także poprzez prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej. Do zakresu naszego działania należy **w szczególności** kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące :

- 1) higieny środowiska,
- 2) higieny pracy w zakładach pracy,
- 3) higieny procesów nauczania i wychowania,
- 4) higieny wypoczynku i rekreacji,
- 5) warunków zdrowotnych żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
- 6) wymagań higieniczno-sanitarnych określonych dla personelu medycznego, sprzętu oraz pomieszczeń, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tucholi jako organ rządowej administracji zespolonej w powiecie, kierował w analizowanym okresie podległą mu Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Tucholi.

W 2019r. zadania PPIS w Tucholi realizowane były przez 14 pracowników merytorycznych (14 etatów) oraz 6 osób personelu pomocniczego (4,15 etatu), co łącznie stanowi 20 osób i 18,15 etatu. W analizowanym okresie budżet Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Tucholi wynosił 1 233 730zł, z czego na płace przeznaczono 1050 602zł. Dane liczbowe dotyczące podejmowanych działań w ramach zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w latach 2017- 2019 na terenie Powiatu Tucholskiego przedstawia poniższa tabela.

liczba/rok	2017	2018	2019
kontrole	1319	1241	1508
decyzje merytoryczne	182	216	240
decyzje kosztowe	159	227	309
nałożone mandaty	14	44	59
kwota mandatów	2 550	6 750	10 550
kary pieniężne	1	1	2
kwota kar pieniężnych	20 000	20 000	40 000
pobrane próby	279	292	261
wydane uzgodnienia i opinie	195	256	137

2. Ocena sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób zakaźnych i zakażeń oraz realizacji szczepień ochronnych.

2.1 Ocena sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych objętych programem obowiązkowych szczepień ochronnych (błonica, polio, tężec, krztusiec, świnka, różyczka, ospa wietrzna, Haemophilus influenzae typ B).

W okresie sprawozdawczym na terenie powiatu nie rejestrowano zachorowań na błonicę, tężec, krztusiec, choroby wywołane przez Haemophilus influenzae oraz nie rejestrowano ostrych porażen wiotkich wśród dzieci do 14 lat.

Obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko tym chorobom wykonywane były zgodnie z programem szczepień ochronnych, odsetek zaszczepionych wynosił: dzieci w 1 roku życia -52,67%, w 2 roku życia – 99,05%, w 6 roku życia 99,25%, w 14 roku życia 100% i 19 roku życia – 100%.

W okresie sprawozdawczym, podobnie jak w poprzednim roku, nie rejestrowano zachorowań na odrę i różyczkę. W województwie Kujawsko-Pomorskim zarejestrowano 22 zachorowania na odrę (współczynnik zapadalności 1,06) oraz 13 zachorowań na różyczkę (współczynnik zapadalności 0,63).

W 2019 r. odnotowano spadek zachorowań na świnkę. Zarejestrowano 2 przypadki. Chorowały dwie kobiety w wieku 41 i 15 lat. Młodsza z nich zaszczepiona była dwiema dawkami. Współczynnik zap. wynosił 4,14 i był 2-krotnie niższy od współczynnika określonego dla 2018 roku, który wynosił 8,26. W analizowanym okresie zapadalność na świnkę była porównywalna z zapadalnością określoną dla województwa.

Obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonywane były u dzieci w 2 roku życia, 6 roku życia i 10 roku życia. Odsetek dzieci zaszczepionych wynosił odpowiednio 77,19%, 99,63% 100%. Prowadzone są również szczepienia szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince i różyczce wśród dzieci powyżej 10 roku życia do ukończenia 19 roku życia, które nie otrzymały dwóch dawek szczepionki.

W 2019 r. liczba zachorowań na ospę wietrzną utrzymywała się na podobnym poziomie do roku 2018, współczynnik zapadalności wynosił 434,52 podczas gdy w 2018 r. – 439,94. Współczynnik określony dla województwa był nieznacznie wyższy i wynosił 477,66. Rozkład zachorowań na ospę wietrzną w powiecie wg wieku przedstawiał się następująco:

wiek	liczba zachorowań
0	17
1	28
2	13
3	32
4	31
5	29
6	21
7	4
8	7

wiek	liczba zachorowań
9	2
10 -14	8
15 -19	1
20 -24	6
25 -29	3
30 -34	7
40-44	1
razem	210

W powiecie tucholskim zachorowania dominowały wśród dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół. Najwięcej zarejestrowano w grupie 1-6 lat, stanowiły one 73,33% ogółu zachorowań. Zachorowania na ospę wietrzną wystąpiły głównie w gminie Cekcyn. Stanowiły one 49,52% wszystkich zarejestrowanych przypadków.

Na terenie powiatu w okresie sprawozdawczym przeciw ospie wietrznej zaszczepiono 46 dzieci uczęszczających do żłobków. W ramach szczepień zalecanych zaszczepiono 76 dzieci.

2.2 Inne choroby wysypkowe wieku dziecięcego-płonica.

W 2019 r. odnotowano dalszy spadek liczby zachorowań na płonicę. Współczynnik zapadalności wynosił 26,90 podczas gdy w 2018 r. wynosił 41,31. Wojewódzki współczynnik zapadalności był ponad dwukrotnie wyższy od współczynnika określonego dla naszego powiatu i wynosił 66,69. Szczegółowy rozkład zachorowań wg wieku przedstawiał się następująco:

wiek	liczba zachorowań
2	2
3	1
4	2
5	1
6	4
8	3
razem	13

2.3 Zatrucia i zakażenia pokarmowe wywołwane przez czynniki biologiczne

2.3.1 Bakteryjne zatrucia i zakażenia pokarmowe.

W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego w powiecie tucholskim zarejestrowano prawie dwukrotny wzrost zatruc i zakażeń pokarmowych o etiologii bakteryjnej. Współczynnik zapadalności określony dla tej grupy zachorowań wynosił 45,53, podczas gdy w roku 2018 wynosił 24,78. W analizowanym okresie rejestrowano 3 przypadki zatruc pokarmowych o etiologii Salmonella (Salmonella Enteritidis), 13 przypadków zachorowań o etiologii Clostridium difficile, 4 przypadki jelitowego zakażenia bakteryjnego o określonej etiologii (Campylobacter jejuni) i 2 przypadki o nieokreślonej etiologii. Chorowały osoby w następujących grupach wiekowych:

wiek	liczba zachorowań
0	2
1	5
2	1
10-14	2
15-19	1
30-34	1

wiek	liczba zachorowań
55-59	2
60-64	1
65-74	3
75+	4
razem	22

Do zatrucia pokarmowego pałeczkami Salmonella doszło u 3 dzieci (w wieku 1, 2 i 10 lat). Nośnikami zatruc pokarmowych o etiologii Salmonella w dwóch przypadkach były potrawy z jaj nie poddane wystarczającej obróbce termicznej. U jednego dziecka ze względu na długi czas od zachorowania do powzięcia informacji o przypadku nie udało się ustalić nośnika zatrucia. Współczynnik zapadalności określony dla zatruc pokarmowych wywołanych pałeczkami Salmonella wynosił w analizowanym okresie 6,21 i był dwukrotnie niższy od współczynnika określonego dla roku 2018 (14,46) a także niższy od współczynnika określonego dla województwa (17,02). Zakażenia Clostridium difficile wystąpiły u 13 osób: po długotrwałej antybiotykoterapii, osłabieniu organizmu radioterapią czy po zawale serca (3 dzieci: 0, 1 i 1 lat, i 11 osób dorosłych: 6 mężczyzn w wieku 58, 59, 62, 71, 76, 85 lat oraz 4 kobiet w wieku 66, 74, 87, 92 lat). Zakażenia Campylobacter jejuni wystąpiły u 4 chłopców w wieku 0, 1, 1 i 11 lat.

2.3.2. Wirusowe zakażenia jelitowe.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano dalszy wzrost zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej. Współczynnik zapadalności określony dla tej jednostki chorobowej wynosił 107,60, podczas gdy w roku 2018 – 99,14. Powiatowy współczynnik zapadalności okazał się jednak niższy od wojewódzkiego, który wynosił 130,74. Dominowały zakażenia rotawirusowe, które stanowiły 75% wszystkich przypadków. Wśród dzieci do 2 roku życia zarejestrowano nieznaczny wzrost zachorowań. Współczynnik zapadalności określony dla tej grupy wiekowej wynosił 2427,18, podczas gdy współczynnik określony dla roku ubiegłego wynosił 2071,56.

Szczegółowy rozkład zachorowań (ogółem) wg wieku przedstawiał się następująco:

wiek	liczba zachorowań
0	10
1	15
2	4
3	3
4	4
5	2
6	1
7	1
8	2

wiek	liczba zachorowań
10-14	1
20 -24	1
35-39	1
45-49	1
50-54	1
60-64	1
65-74	3
75+	1
razem	52

Zalecane szczepienia ochronne przeciwko zakażeniom rotawirusowym, przewidziane dla najmłodszych dzieci, wykonano u 134 dzieci.

W okresie sprawozdawczym, nastąpił wzrost zachorowań na WZW A. Zarejestrowano 4 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, u trzech mężczyzn w wieku 33, 33, 41 lat oraz 8-letniego chłopca. W analizowanym okresie zarejestrowano 1 ognisko zatrucia pokarmowego wywołanego wirusowym zapaleniem wątroby typu A. Pierwszy zachorował 33-letni mężczyzna prawdopodobnie w wyniku spożycia niemytych owoców i warzyw lub poprzez przypadkowy kontakt z osobą chorą na WZW A. Jako drugi zachorował 8-letni chłopiec prawdopodobnie w wyniku czasowego

kontakty z osobą chorą w środowisku domowym. Współczynnik zapadalności wynosił 8,28 podczas gdy w 2018 r. 2,07. Współczynnik zapadalności dla województwa był czterokrotnie niższy i wynosił 2,21.

W 2019 r. przeciwko tej chorobie zaszczepiło się 10 osób.

2.3.3. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

W 2019 r. zapadalność określona dla ogółu w tej grupie zachorowań wynosiła 107,60. Utrzymywała się na porównywalnym poziomie do roku 2018 – 103,27. Natomiast dla dzieci do 2-go roku życia zapadalność 485,44 zmalała ponad 4-krotnie w porównaniu z rokiem ubiegłym (2071,56 w 2018 r.). Zapadalność dla tej jednostki chorobowej w 2019 r. określona dla ogółu zachorowań województwa była niższa niż w powiecie tucholskim i wynosiła 83,13. Współczynnik zapadalności dla dzieci do 2 lat dla województwa – 1392,95, był natomiast prawie trzykrotnie wyższy. Rozkład zachorowań w poszczególnych grupach wiekowych przedstawiał się następująco:

wiek	liczba zachorowań
0	3
1	2
2	3
3	1
4	3
5	2
6	3
7	1
10-14	3
15-19	8

wiek	liczba zachorowań
20-24	2
25 -29	4
30 -34	4
35 -39	3
40 -44	3
50-54	1
55-59	1
65-74	2
75+	3
razem	52

2.3.4. Ogniska zatruc i zakażeń pokarmowych.

W 2019 roku na terenie powiatu zarejestrowano 1 rodzinne ognisko zatrucia pokarmowego. Wystąpiło ono na terenie gminy Lubiewo, a czynnikiem etiologicznym był wirus zapalenia wątroby typu A. Zachorowały 2 osoby (mężczyzna w wieku 33 lat oraz 8-letni chłopiec). Obie osoby hospitalizowano w oddziale zakaźnym. U chorych wystąpiły typowe objawy zatrucia: ból brzucha, wymioty, ogólne osłabienie i żółtaczka. Przebieg zachorowań określono jako średni. W trakcie hospitalizacji od pacjentów pobrano surowicę do badań w kierunku wirusa zapalenia wątroby typu A. Stosowano leczenie objawowe. Po zastosowanym leczeniu, uzyskano poprawę stanu ogólnego, powłoki skórne odbarwiły się i objawy ustąpiły. Na podstawie analizy czasu zachorowań oraz w związku z wykluczeniem wspólnego nośnika pokarmowego ustalono, że do zachorowania doszło prawdopodobnie w wyniku kontaktu domowego dziecka z mężczyzną chorym na WZW A. Źródła dla pierwszego chorego nie ustalono.

2.4. Choroby przenoszone przez naruszenie ciągłości tkanek

Na terenie powiatu zanotowano wzrost wirusowych zapaleń wątroby. Współczynnik zapadalności określony dla ogółu zachorowań wynosił w 2019 r. 12,41 i był prawie dwukrotnie wyższy w porównaniu z rokiem 2018 (8,27). Współczynnik zapadalności określony dla województwa był dwukrotnie wyższy niż w powiecie i wynosił 24,95. W analizowanym okresie zarejestrowano 6 przypadków WZW typu C. Wszystkie zachorowania wystąpiły w drugiej połowie roku u 3 kobiet w wieku: 26, 27 i 59 lat oraz 3 mężczyzn w wieku: 49, 59 i 73 lat. Czynnikiem ryzyka mogły być transfuzja krwi, iniekcje, leczenie stomatologiczne, zabiegi chirurgiczne.

Obowiązkowe szczepienia ochronne przeciwko wzv B realizowane są wśród dzieci w 1 i 2 roku życia. Odsetek zaszczepienia wynosił w tych grupach 86,01% i 99,43%. Szczepieniu podlegają również osoby zakażone wirusem żółtaczki typu C, osoby z otoczenia zakażonych wirusem żółtaczki typu B, osoby dializowane oraz pracownicy służby zdrowia. Przeciwko żółtaczce typu B na terenie powiatu zaszczepiono 134 osoby w ramach szczepień zalecanych oraz 331 osób w ramach szczepień obowiązkowych dla osób narażonych.

W 2019 r. zarejestrowano dwa zakażenia wirusem HIV u mężczyzn w wieku 28 i 46 lat.

2.5. Choroby inwazyjne wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, *Streptococcus pyogenes*, *Neisseria meningitidis*, *Haemophilus influenzae*.

W 2018r. nie zarejestrowano zakażeń inwazyjnych wywołanych *Neisseria meningitidis* i *Haemophilus influenzae*.

W okresie sprawozdawczym wystąpiło 15 zachorowań na różę o etiologii *Streptococcus pyogenes*. Począwszy od 2015 aż do 2018 r. obserwowano tendencję spadkową zachorowań, co uległo zmianie w roku 2019. Wartość współczynnika zapadalności w 2019 r. 31,04 – była dwukrotnie wyższa w porównaniu z rokiem ubiegłym – 14,46. Zarejestrowane przypadki zakażeń *Streptococcus pyogenes* wystąpiły u 7 kobiet w wieku od 44 do 87 lat i 8 mężczyzn w wieku od 3 do 76 lat. Zachorowaniu towarzyszyły typowe objawy kliniczne róży: gorączka, obrzęk, ostry stan zapalny skóry i tkanki podskórnej. Zachorowania nie zostały potwierdzone laboratoryjnie.

Zarejestrowano także jedno zachorowanie wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* przebiegające pod postacią posocznicy. Był to 64 letni mężczyzna zamieszkały na wsi. Sprzyjające warunki zakażenia spowodowane były przebyciem zapaleniem płuc a także obciążeniem organizmu z powodu cukrzycy oraz zapalenia wątroby i trzustki. Współczynnik zapadalności w powiecie tak samo jak w ubiegłym roku wynosił 2,07, prawie dwukrotnie mniej niż w województwie – 3,37.

W powiecie realizowane były zalecane szczepienia ochronne przeciwko meningokokom oraz zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*. Przeciwko meningokokom zaszczepiono 50 osób w wieku 0-19 lat i dwie osoby w wieku powyżej 20 lat. Przeciwko pneumokokom zaszczepiono w pierwszym roku życia 69,14% oraz w drugim roku życia 99,05%, w trzecim roku życia 98,66% dzieci zgodnie z programem szczepień ochronnych oraz 29 osób w grupie wiekowej 0-19 lat, 1 osobę w grupie wiekowej 20-29 lat oraz 148 osób powyżej 30 roku życia w ramach szczepień zalecanych.

2.6 Neuroinfekcje.

W 2019 r. na terenie powiatu zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych o etiologii wirusowej (w 2018 r. brak zachorowań). Zachorowała 35-letnia kobieta mieszkająca na wsi. Objawami były bóle głowy, nudności, osłabienie siły mięśniowej kończyn dolnych. Współczynnik zapadalności dla powiatu - 2,07 był niższy niż określony dla województwa - 2,89.

W 2019 r. zarejestrowano także 1 przypadek wirusowego zapalenia mózgu – opryszczkowe u 75-letniej mieszkanki miasta. Chorobie towarzyszyły bóle głowy, wymioty, zaburzenia świadomości z utratą przytomności, drgawki. Współczynnik zapadalności dla powiatu – 2,07 był wyższy niż dla województwa.

W przeciwieństwie do poprzedniego roku w 2019 r. nie rejestrowano przypadków bakteryjnego zapalenia opon mózgowych i/lub mózgu oraz zapalenia mózgu nieokreślonego.

Zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowych o nieokreślonej etiologii u mężczyzn w wieku 39 i 53 lat. Objawami były bóle głowy, bóle mięśniowe oraz gorączka. Współczynnik zapadalności dla powiatu – 4,14 był niższy niż dla województwa – 1,78.

2.7. Choroby przenoszone przez kleszcze:

- borelioza,

- kleszczowe zapalenie mózgu.

W okresie sprawozdawczym, w porównaniu z rokiem ubiegłym, nastąpił dwukrotny wzrost zachorowań na boreliozę – 45 przypadków (wsp. zap. w 2019 r. 93,11 a w 2018 r. – 43,37) w tym 1 przypadek neuroboreliozy. W porównaniu z sytuacją epidemiologiczną w województwie, zapadalność na boreliozę w naszym powiecie utrzymuje się nadal na wysokim poziomie. W analizowanym okresie współczynnik zapadalności określony dla województwa wynosił 27,07. Przyczyną wystąpienia takiej sytuacji jest bliskość rozległych kompleksów leśnych chętnie odwiedzanych w celach rekreacyjnych i zarobkowych (zbiór grzybów, jagód). W 2 przypadkach zarejestrowano zachorowania związane z narażeniem zawodowym u rolników i 1 u geodety. Zachorowania występowały w następujących grupach wiekowych:

wiek	liczba zachorowań	narażenie zawodowe
1-4	1	-
10-14	1	-
20-24	3	-
30-34	2	-
35-39	3	-
40-44	5	2
45-49	5	-

wiek	liczba zachorowań	narażenie zawodowe
50-54	8	1
55-59	4	-
60-64	4	-
65-69	4	-
70-74	5	-
razem	45	3

Do ukąszeń przez kleszcze doszło w lasach na terenie nadleśnictw: Nadleśnictwo Tuchola - 11, Nadleśnictwo Trzebciny - 6, Nadleśnictwo Zamrzenica - 7, Nadleśnictwo Woziwoda – 7, 3 przypadki na przydomowych działkach na terenie gm. Tuchola i Lubiewo, 2 ukąszenia na łąkach gmin Tuchola i Śliwice. W 9 przypadkach chorzy nie pamiętają ukąszenia przez kleszcze. Jeden przypadek zarejestrowano jako neuroboreliozę potwierdzoną

badaniami laboratoryjnymi, objawiającą się zaburzeniami mowy oraz niedowładami i 1 przypadek jako boreliozę postaci stawowej z bólami, obrzękami i zapaleniem stawów, również potwierdzoną laboratoryjnie. Pozostałe zachorowania zakwalifikowano jako potwierdzone z powodu obecności rumienia wędrującego. We wszystkich wdrożono antybiotykoterapię.

W 2019 r. nie rejestrowano zachorowań na kleszczowe zapalenie mózgu. W tym okresie przeciwko KZM zaszczepiło się 24 osób, w następujących grupach wiekowych: 0-19 lat 17 osób, + 20 lat 7 osób.

2.8. Gruźlica.

W 2019 r. na terenie powiatu tucholskiego zarejestrowano 3 przypadki zachorowań na gruźlicę płuc A15. Współczynnik zapadalności (6,21) jest niższy w porównaniu z rokiem 2018 (10,33), oraz znacznie niższy w porównaniu ze współczynnikiem określonym dla województwa (492,46). Zachorowali mężczyźni w wieku 56, 63 lat mieszkający w Tucholi i 41-letni mieszkaniec wsi. Chorzy byli hospitalizowani, a po wypisie kontynuują leczenie w poradni przeciwgruźliczej. Osoby z kontaktu z chorymi były objęte nadzorem przez placówki POZ oraz poradnie specjalistyczne, gdzie poddane zostały kontrolnym badaniom lekarskim i diagnostycznym.

Szczepienia przeciwko gruźlicy przeprowadzane były wyłącznie wśród noworodków i zrealizowane zostały w 98,56%.

2.9. Choroby przenoszone drogą płciową.

W 2019 r. na terenie powiatu tucholskiego zarejestrowano 1 przypadek rzeżączki u 35-letniego mężczyzny (w 2018 r. nie rejestrowano chorób przenoszonych drogą płciową). Współczynnik zapadalności dla powiatu – 2,07 był wyższy niż określony dla województwa – 0,96. Zarejestrowano także 1 przypadek kiły postaci późnej u 25-letniego mężczyzny. Współczynnik zapadalności dla powiatu – 2,07 również jest wyższy od wojewódzkiego – 0,48.

2.10. Grypa i zachorowania grypopodobne.

W 2019 r. zapadalność na grypę i zachorowania grypopodobne nieznacznie spadła w porównaniu do ubiegłego roku. Zarejestrowano łącznie 19096 przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych zgłaszanych w ramach MZ-55 (współczynnik zapadalności dla powiatu w 2019 r. - 39475,75, w 2018 r. – 42359,30). Zwiększyła się natomiast liczba hospitalizacji - 104 osoby, wszystkie z powodu wystąpienia objawów ze strony układu oddechowego (w 2018 r. hospitalizowano 47 osób). Najwięcej zachorowań – 7394, wystąpiło w I kwartale – 38,72% ogółu zachorowań. Zgonów z powodu grypy nie rejestrowano. Najwyższe współczynniki zapadalności rejestrowano, tak jak w ubiegłym roku, na terenie gminy Śliwice. Badania potwierdzające obecność wirusa grypy przeprowadzono u jednej 35-letniej mieszkanki gminy Gostycyn. Stwierdzono obecność wirusa grypy typu B. Rozkład zachorowań w poszczególnych grupach wiekowych i gminach powiatu przedstawiał się następująco:

grupa wiekowa	liczba zachorowań
0-4	4838

5-14	3936
15-64	8708
65+	1614
razem	19096

	powiat	Gmina Tuchola	Gmina Lubiewo	Gmina Cekcyn	Gmina Śliwice	Gmina Gostycyn	Gmina Kęsowo
liczba zachorowań	19096	8786	337	3251	3832	2728	162
współczynnik zapadalności	39475,75	45438,56	5620,41	47647,66	69257,18	52481,72	3588,04

Na terenie powiatu, w okresie sprawozdawczym, przeciwko grypie zaszczepiło się 1590 osób, w następujących grupach wiekowych: 0-4 lata – 44, 5-14 lat - 157, 15-64 lata - 574 i 65+ - 815. Liczba osób szczepionych wzrosła w porównaniu z rokiem 2018 (1501 osób).

2.11. Profilaktyka wścieklizny u ludzi.

W roku 2019 w 89 przypadkach podejmowano dochodzenie epidemiologiczne w związku z pokąsaniem przez zwierzęta. Jest to o 24 zdarzeń więcej niż w 2018 r. Zarejestrowano 70 pokąsań przez psy, 16 przez koty, 1 przez lisa, 1 przez mysz i jedno przez nietoperza. O zdarzeniach każdorazowo powiadamiano Powiatowego Inspektora Weterynarii ze względu na konieczność obserwacji zwierzęcia lub objęcia poszkodowanego szczepieniem poekspozycyjnym przeciwko wściekliznie. Zwrotnie PPIS otrzymywał wyniki obserwacji zwierząt. W analizowanym okresie przeciwko wściekliznie zaszczepiono 23 osób ze względu na brak możliwości obserwacji zwierzęcia będącego sprawcą pokąsania.

2.12. Zgony z powodu chorób zakaźnych.

W roku 2019 nie rejestrowano zgonów z powodu choroby zakaźnej.

2.13. Ocena realizacji programu szczepień ochronnych.

Na terenie powiatu tucholskiego obowiązkowe szczepienia ochronne wśród dzieci i młodzieży jak również szczepienia osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie wykonywane są w 12 punktach. Przeprowadzane są one terminowo, przez wykwalifikowany personel. Odsetek osób zaszczepionych utrzymuje się na wysokim poziomie i jest porównywalny z rokiem ubiegłym. W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 14 niepożądanych odczynów poszczepiennych (6 wymagających hospitalizacji). Odczyny miały charakter łagodny, dotyczyły: miejscowego odczynu, tj. obrzęku lub zaczerwienienia w miejscu podania szczepionki, wystąpienia gorączki, wysypki uogólnionej lub ciągłego płaczu. W krótkim czasie zakończyły się całkowitym powrotem do zdrowia. W 2019 r. o 1 osobę wzrosła liczba uchylających się od obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym. 13 osób zobowiązanych wykonało szczepienia u 12 osób (11 dzieci). Wobec 3 osób zobowiązanych wygasł obowiązek szczepienia, 4 osoby zmieniły miejsce zamieszkania poza powiat, wobec 6 osoby zawieszono postępowanie z uwagi na pojawienie się okresowych przeciwwskazań medycznych do wykonania szczepień ochronnych. W analizowanym okresie wystawiono 26 upomnień, 12 tytułów wykonawczych wraz z wnioskami o ukaranie. Wojewoda, w związku z prowadzonym postępowaniem egzekucyjnym, w analizowanym okresie, nałożył na osoby uchylające się od obowiązku zaszczepienia 15 grzywien w wysokości od 500 do 1000zł. Osoby wobec których

prorowadzone jest postępowanie złożyły 4 zażalenia na prowadzone postępowanie egzekucyjne. W związku ze zmianą miejsca zamieszkania 4 sprawy przekazano do innych PSSE. Liczba osób uchylających się od wykonania obowiązkowych szczepień na koniec roku wynosi 40, co skutkowało niezaszczepieniem 4 osób dorosłych i 28 dzieci. Dokumentacja szczepienna prowadzona jest prawidłowo. W powiecie realizowane są również szczepienia zalecane przeciwko grypie, pneumokokom, meningokokom, rotawirusom i kleszczowemu zapaleniu mózgu.

2.14. Podsumowanie sytuacji epidemiologicznej w Powiecie Tucholskim w 2019r.

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w Powiecie Tucholskim, w 2019 r. była stabilna i nie odbiegała znacząco od sytuacji w roku 2018 i województwie. Zmiamiennym dla tego okresu jest:

- wzrost zatruc pokarmowych o etiologii *Clostridium difficile*,
- znaczny wzrost zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej,
- wzrost zachorowań na wirusowe zapalenia wątroby typu A i C,
- wystąpienie ogniska wirusowego zapalenia wątroby typu A,
- znaczny wzrost zachorowań na boreliozę,
- spadek zachorowań na świnkę,
- brak zachorowań na różyczkę.

Szczepienia ochronne prowadzone są prawidłowo i zgodnie z programem szczepień ochronnych. Odsetek osób zaszczepionych utrzymuje się na wysokim poziomie, efektem czego jest korzystna sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób, przeciw którym prowadzi się masowe szczepienia ochronne.

2. Ocena nadzoru nad higieną żywności, żywienia i przedmiotów użytku

2.1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywienia zbiorowego, produkcji i obrotu środkami spożywczymi i kosmetykami.

W 2019 r. na terenie powiatu w ewidencji PIS znajdowały się 544 obiekty. Skontrolowano 302 obiekty tj. ok 55%, przeprowadzono 489 kontroli sanitarnych. Podczas kontroli stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- zły stan techniczny pomieszczeń i wyposażenia (brudne i zniszczone podłogi, ściany, nieszczelne, zniszczone drzwi, zniszczony sprzęt i powierzchnie do kontaktu z żywnością, niesprawne urządzenia chłodnicze),
- nieprawidłowe warunki zaplecza sanitarnego dla personelu (brak szafek na odzież dla pracowników, odzież pracowników w przypadkowych miejscach),
- nieprawidłowe postępowanie z żywnością, nierespektowanie dat przydatności do spożycia
- niewdrożenie dokumentacji GHP i HACCP, niesystematyczne prowadzenie zapisów,
- brak aktualnych orzeczeń lekarskich osób pracujących w kontakcie z żywnością,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach żywnościowych,
- niewłaściwe przechowywanie artykułów wymagających warunków chłodniczych,
- niewłaściwe eksponowanie produktów spożywczych do sprzedaży, środki spożywcze nieopakowane narażone na zanieczyszczenie,

- niewłaściwa segregacja produktów spożywczych w urządzeniach chłodniczych,
- brak decyzji zatwierdzającej zakład.

W związku ze stwierdzonymi niezgodnościami z przepisami prawa żywnościowego wydano **69** decyzji merytorycznych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, w tym **2 decyzje dotyczące odsunięcia od pracy** ze względu na brak aktualnego orzeczenia lekarskiego dla celów sanitarno-epidemiologicznych. Nałożono 57 mandatów karnych na kwotę 10 050zł. Ponadto, wydano **105 innych decyzji** (zatwierdzenia, wykreślenia, zmiany decyzji w związku z rozszerzeniem działalności) oraz 181 decyzji kosztowych.

2.2. Nadzór nad jakością zdrowotną środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków.

2.2.1. Pobór próbek środków spożywczych, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków

Pobór próbek środków spożywczych, wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków odbywał się zgodnie z harmonogramem zatwierdzonym przez PWIS w Bydgoszczy. W 2019r. z obiektów na terenie powiatu pobrano do badania 167 próbek żywności oraz 4 próbki wyrobów do kontaktu z żywnością i 1 próbkę kosmetyku. Pobrane w ramach sprawowania bieżącego nadzoru próbki badano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne (Salmonella, Bacillus, Campylobacter),
- zanieczyszczenia chemiczne: (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, mikotoksyny, migracja globalna, GMO, pestycydy, azotany, metale ciężkie...)
- ocena znakowania suplementów diety i środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego
- oznaczanie zawartości witaminy C i składników mineralnych (magnez, żelazo, miedź, wapń, cynk) w suplementach diety.

Na podstawie badań laboratoryjnych zakwestionowano próbkę żywności pobraną z zakładu obrotu żywności: „Mielonka z indykiem surowy wyrób mięsny drobiowy, z dodatkiem surowca i białka wieprzowego” ze względu na obecność bakterii Salmonella Kentucky (w 4 z 5 próbek). Produkt został zamieszczony w systemie RASFF jako powiadomienie informacyjne gdyż nie znajdował się już w obrocie. O zaistniałej sytuacji powiadomiono, ze względu na miejsce produkcji, Powiatowego Lekarza Weterynarii w Iławie.

2.2.2. RASFF – System Wczesnego ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach.

W 2019r. odnotowano **14 powiadomień** o umieszczeniu w systemie RASFF niebezpiecznych produktów żywnościowych znajdujących się w obrocie. W związku z powyższym, każdorazowo podejmowano działania kontrolne mające na celu wycofanie z obrotu kwestionowanych produktów spożywczych.

grupa produktów	przyczyna kwestionowania			
	zanieczyszczenie chemiczne	zanieczyszczenie biologiczne i mikrobiologiczne	fizyczna	inna przyczyna
koncentrat z soku z cytryny i limonki marki Piacelli #	-	-	-	dwutlenku siarki na poziomie 91mg/kg, nie deklarowany w

				oznakowaniu.
„Propolis forte o smaku mentolowym, pomarańczowym, Propolis PLUS”*	Przekroczenie NDP benzo(a)piranu i sumy WWA			
Kebab wołowo-indyjski surowy wyrób mięsny mielony mrożony		Salmonella		
Mielonka z indykiem surowy wyrób mięsny z dodatkiem białka wieprzowego		Salmonella Kentucky		
Metka bawarska, polska w folii		Listeria monocytogenes		
Woda źródlana niegazowana Nestle Pure Life 1,5l		Bakterie z gr. coli		
Kubek szklany „Hrnek sklleneny 500 ml”				Migracja kadmu i ołowiu
Porzeczka czerwona świeża	NDP pozostałości pestycydu			
Alesto orzeszki ziemne panierowane w pikantnym cieście o smaku paprykowym”				Składnik alergenny –glutenu niezadeklarowanego
Rodzynki Organic raisins	NDP ochratoksyny A			
Ogonówka wędzona		Listeria monocytogenes		
Metka wiejska, Boczek wędzony		Listeria monocytogenes		
Biszkopty z nadzieniem morelowym i polewą kakaową		Obecność pleśni		
Metka lososiowa		Listeria monocytogenes		
Łączna liczba	3	8	-	3

Ad. 1 - stwierdzono w obrocie 8 szt. Produktu, które wycofano z obrotu. (zostały zwrócone do hurtowni).

Ad. 2 - produktu nie stwierdzono w obrocie, został wcześniej zwrócony do hurtowni.

Ad.3,4, 5,6,7,8,9,10, 11,13, 14- nie stwierdzono produktu w obrocie.

Ad.12 - w 2 obiektach stwierdzono łącznie 0,92 kg produktu, został wycofany i przekazany do utylizacji.

2.2.3. RAPEX – Unijny System Wczesnego Ostrzegania o Produktach Niebezpiecznych.

W ramach systemu RAPEX w omawianym okresie nie odnotowano powiadomień dot. produktów kosmetycznych.

2.2.4. Działania akcyjne w 2019 r.:

W związku z zagrożeniem ze strony afrykańskiego pomoru świń (ASF), w ramach współpracy z Inspekcją Weterynaryjną i sprawowaniem bieżącego nadzoru sanitarnego w zakładach obrotu żywnością i żywienia zbiorowego przeprowadzono wspólne kontrole ukierunkowane na: legalność pochodzenia mięsa zwierząt dzikich i mięsa wieprzowego oraz postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego, w tym odpadami gastronomicznymi. Łącznie przeprowadzono wspólnych 5 kontroli, podczas których nie stwierdzano nieprawidłowości w ww. zakresie. Stwierdzono inne nieprawidłowości dotyczące nieprawidłowych warunków przechowywania i dystrybucji artykułów spożywczych (wycofano produkty z obrotu); niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny desek do porcjowania; niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny przegród w ladzie chłodniczej).

4. Ocena nadzoru nad warunkami środowiska komunalnego

4.1. Stan sanitarny urządzeń do zaopatrywania w wodę, jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności w powiecie tucholskim pochodzi z ujęć podziemnych. W ewidencji PSSE w Tucholi w 2019 r. było 16 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym 5 wodociągów o produkcji poniżej 100m³/d, 10 wodociągów o produkcji od 101 do 1000m³/d i 1 wodociąg o produkcji powyżej 1001 ml/dobę, które zaopatrywały w wodę ok. 93,7% ludności powiatu tucholskiego. Odsetek wodociągów o danej produkcji dobowej (m³/d) zaopatrujących mieszkańców powiatu tucholskiego przedstawia się następująco:

- <100m³/d - 31,25%
- 101 - 1000m³/d - 62,50%
- 1001 - 10000m³/d - 6,25%

Procentowy udział ludności powiatu zaopatrywanej w wodę przez poszczególne grupy wodociągów na koniec 2019r. przedstawiał się następująco:

- <100m³/d - 5,3%
- 101- 1000m³/d - 56,8%
- 1001 - 10000m³/d - 37,9%

W 2019 r. przeprowadzono łącznie 45 kontroli stanu sanitarno – technicznego stacji uzdatniania wody (w tym kontrole w związku z poborem próbek wody). Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno – higienicznego stacji nie stwierdzono. Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, obowiązek zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017, poz. 2294), spoczywa na administratorze. W analizowanym okresie administratorzy prowadzili kontrolę wewnętrzną jakości wody w zakresie parametrów grupy A jak i A+B (zgodnie z załącznikami rozporządzenia), w oparciu o harmonogramy uzgodnione z PPIS w Tucholi, w określonych punktach zgodności na sieci jak i SUW-ach. Na terenie powiatu tucholskiego administratorzy wykonywali badania w akredytowanym laboratorium Przedsiębiorstwa Komunalnego w Tucholi zaopiniowanym przez PPIS w Tucholi, zgodnie z zapisami zawartymi w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Sprawozdania z badań administratorzy wodociągów przekazywali na bieżąco PPIS w Tucholi.

W analizowanym okresie PPIS w Tucholi w ramach bieżącego nadzoru nad jakością wody prowadził monitoring kontrolny i przeglądowy, pobierając próbki wody z punktów poboru ustalonych z administratorami wodociągów, w oparciu o harmonogram zatwierdzony przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy. Badania próbek wody prowadzone były w laboratorium PSSE w Nakle n/Notecią w zakresie parametrów grupy A i WSSE w Bydgoszczy w zakresie parametrów grupy A oraz A+B. W 2019 r. pobrano w ramach harmonogramu 75 próbek wody do badań, w tym 61 próbek do badań w zakresie parametrów grupy A i 17 próbek do badań w zakresie parametrów grupy A+B. Wykonano 75 oznaczeń fizycznych podczas poboru. W rozbiciu na kierunek wykonywanych badań pobrano 75 próbek do badań fizykochemicznych i 75 próbek do badań bakteriologicznych. W ramach interwencji mieszkanki Śliwic, która skarżyła się na przekroczenia dopuszczalnej dawki chloru w wodzie wodociągowej, pobrano 2 próbki wody do badań w kierunku parametrów fizykochemicznych i bakteriologicznych w zakresie parametrów grupy A+B. Przeprowadzone analizy nie wykazały przekroczeń chloru i jego pochodnych.

W analizowanym okresie badania jakości wody wykazywały **przekroczenia wskaźników mikrobiologicznych w następujących wodociągach:**

- wodociąg Tuchola – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h, >300 jtk (badał PPIS),
- wodociąg Śliwice – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h, 113 jtk (badał PPIS),
- wodociąg Piastoszyn – bakterie grupy coli 2 jtk (badał PPIS),
- wodociąg Cekcynek – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h ,237 jtk na suw (badał administrator),
- wodociąg Wielki Mędromierz – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h , >300 jtk w 3 próbkach (badał administrator),
- wodociąg Kęsowo – bakterie grupy coli 1 i 4 jtk (badał administrator),
- wodociąg Bysław – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h , >300 jtk w 5 próbkach (badał administrator),
- wodociąg Lubiewo – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C po 72h , >300 jtk w 2 próbkach (badał administrator).

W związku ze stwierdzeniem przekroczeń mikrobiologicznych, w dwóch przypadkach, PPIS w Tucholi wydawał decyzje administracyjne (SUW Wielki Mędromierz i SUW Bysław) nakazujące doprowadzenie jakości wody do zgodnej z wymaganiami, a w pozostałych przypadkach, ze względu na wyniki próbek kontrolnych wykluczających skażenie wody, postępowania administracyjnego nie wszczynano lub wszczęte postępowanie administracyjne umarzano. Działania naprawcze podejmowane przez administratorów, w sytuacji przekroczeń mikrobiologicznych, polegały na dezynfekcji i płukaniu sieci wodociągowych oraz urządzeń uzdatniających, których skuteczność potwierdzano badaniami. PPIS każdorazowo opracowywał dla poszczególnych wóldarzy gmin stosowne komunikaty świadczące o przydatności lub warunkowej przydatności wody do spożycia. Dzięki powyższym działaniom, na koniec 2019 roku, możliwe było wydanie pozytywnej oceny jakości wody we wszystkich wodociągach powiatu tucholskiego, za wyjątkiem wodociągu publicznego w Bysławiu, w którym od sierpnia 2019 r. występuje przekroczenie parametru ogólna liczba mikroorganizmów. Do końca roku dla tego wodociągu, obowiązywał komunikat PPIS w Tucholi o warunkowej przydatności wody do spożycia co oznacza, że woda zdatna jest do spożycia po uprzednim przegotowaniu.

W 2019 roku **nie stwierdzano przekroczeń parametrów chemicznych** z załącznika

nr 1 B do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, gdzie określone zostały najwyższe dopuszczalne stężenia parametrów chemicznych o istotnym znaczeniu bezpieczeństwa wody dla zdrowia konsumentów.

W analizowanym okresie, w badanych próbkach wody **stwierdzano wyłącznie przekroczenia parametrów wskaźnikowych : mętności** (norma to 1 NTU), **barwa** (norma to 15 mg/l), które nie powodowały ostrych skutków zdrowotnych, lecz miały wpływ na właściwości organoleptyczne wody tj. wygląd, zapach, czy smak. Wysoka mętność wody może również obniżać skuteczność dezynfekcji i tym samym wpływać na jakość mikrobiologiczną wody. W analizowanym okresie **przekroczenia fizykochemiczne stwierdzono w następujących wodociągach:**

- wodociąg Tuchola – mętność 1,6 NTU (badał PPIS)
- wodociąg Stobno – mętność 1,2 i 1,4 NTU (badał PPIS)
- wodociąg Raciąż – mętność 1,2 i 2,4 NTU (badał PPIS)
- wodociąg Lubiewo – mętność 12 NTU, barwa 25 mg/l (badał administrator).

Administratorzy podejmowali działania naprawcze polegające na napowietrzaniu i płukaniu sieci wodociągowych.

4.2. Jakość wody ciepłej przeznaczonej do celów higienicznych.

Zgodnie z obowiązującym przepisem prawa, wynikającym z zagrożenia jakie niesie występowanie bakterii Legionella w ciepłej wodzie wykorzystywanej do celów higienicznych, administratorzy/właściciele budynków użyteczności publicznej oraz budynków zamieszkania zbiorowego przeprowadzali badania jakości wody w kierunku Legionella. Wyniki analiz przesyłano do PPIS w Tucholi. W 2019 r. w trzech obiektach stwierdzono skażenie instalacji pałeczkami Legionella : w dwóch szkołach gm. Lubiewo - stopień skażenia średni oraz w zakładzie rehabilitacji na terenie gm. Cekcyn – stopień skażenia średni i wysoki. PPIS w Tucholi wydał 2 decyzje administracyjne nakazujące doprowadzenie jakości wody ciepłej do zgodnej z wymogami rozporządzenia. Administratorzy podejmowali działania naprawcze polegające na przegrzaniu i przepłukaniu instalacji wody ciepłej. Badania kontrolne nie wykazały obecności bakterii.

Pozostałe sprawozdania przesyłane przez zarządców obiektów do PPIS w Tucholi były wolne od przekroczeń. PPIS w Tucholi nie pobierał, w ramach nadzoru, próbek wody z obiektów zamieszkania zbiorowego do badań w kierunku Legionella sp.

4.3. Kąpieliska i miejsca wykorzystywane do kąpieli.

W 2019 roku na terenie powiatu tucholskiego funkcjonowało **5 kąpielisk**, wyznaczone uchwałami rad gmin w Cekcynie na jeziorze Wielkim Cekcyńskim, w Gostycynie na jeziorze Środkowym w Łobodzie na j. Trzecianno oraz nowe w Tucholi na jeziorze Głębocek i w Bysławiu na jeziorze Bysławskim. Łącznie przeprowadzono 10 kontroli sanitarno-higienicznych infrastruktury kąpielisk, która nie budziła zastrzeżeń. Na terenie kąpielisk zapewniono: przebieralnie i toalety wyposażone w niezbędne środki czystości, pojemniki na odpady stałe, tablice informacyjne, regulaminy, maszty z flagami oraz sprzęty służące rekreacji zarówno dzieci jak i dorosłych. Stan techniczny pomostów nie budził zastrzeżeń. Nad bezpieczeństwem osób kąpiących się czuwali ratownicy. Do najistotniejszych elementów nadzoru sanitarnego nad kąpieliskami należała ocena jakości

wody przed rozpoczęciem sezonu (na podstawie wyników badań próbek wody pobranych przez Inspekcję Sanitarną) oraz 3 razy w sezonie (na podstawie wyników badań próbek pobranych przez organizatorów kąpielisk). PPIS w Tucholi dokonywał bieżącej oceny jakości wody w oparciu o badania własne, jak i te przekazane przez organizatorów. W ocenie przydatności wody do kąpeli uwzględniano przede wszystkim wskaźniki mikrobiologiczne Enterokoki i bakterii *Escherichia coli* oraz zakwity sinic. Jakość wody w kąpieliskach odpowiadała wymaganiom określonym w przepisach prawa. PPIS w Tucholi wydał 21 bieżących ocen jakości wody w kąpieliskach, 5 sezonowych i 2 czteroletnie. Jedna ocena była negatywna ze względu na krótkotrwały zakwit sinic (2 dni) na kąpielisku w Tucholi. Kąpieliska stanowiły miejsca bezpieczne pod względem sanitarno-higienicznym.

W 2019 r. funkcjonowały 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli (w sezonie roku ubiegłego 6) na terenie gminy Kęsowo: Kęsowo na j. Kęsowo, Żalno na j. Żalno (funkcjonowały w lipcu) oraz Kęsowo na j. Czarnym (funkcjonowało w sierpniu). Wszystkie były miejscami ogólnodostępnymi. Miejsca były oznakowane tablicami informacyjnymi. Obowiązek monitorowania jakości wody z miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli spoczywał wyłącznie na organizatorach, którzy przeprowadzali badania z częstotliwością 1 raz przed sezonem kąpielowym i 1 raz w sezonie. Zostało pobranych 6 próbek przez administratora. Na podstawie sprawozdań z badań PPIS w Tucholi wydawał 6 bieżących ocen jakości wody w tych miejscach. Wszystkie oceny były pozytywne. PPIS nie przeprowadzał kontroli sanitarnej w tych miejscach.

4.4. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej.

W 2019 r. skontrolowano 196 obiektów w następujących grupach:

- Ustępy publiczne

Na terenie powiatu funkcjonują trzy zewidencjonowane ustępy publiczne: w Śliwicach, w Tucholi oraz nowy w Gostycynie. Nowy obiekt zautomatyzowany, zapewnione środki zarówno myjące jak i dezynfekujące. Skontrolowano również szalet znajdujący się w Śliwicach. W obu obiektach stan sanitarno – higieniczny nie budził zastrzeżeń. Natomiast w szalecie znajdującym się w Tucholi podczas kontroli sanitarnej stwierdzono liczne nieprawidłowości w skutek czego PPIS w Tucholi wydał decyzję nr 139-12/19 z 09.04.2019 r., nakazującą doprowadzić drzwi wejściowe, drzwi wewnętrzne, ściany wewnętrzne, sufity jak i posadzki do właściwego stanu sanitarno-higienicznego. Obowiązki zostały wykonane.

- Pływalnie kryte

W **Fojutowie** w skład kompleksu rekreacyjnego obejmującego krytą pływalnię funkcjonuje również jacuzzi, brodzik dla dzieci, zjeżdżalnia, saunarium, dwa zespoły szatni, umywalnie z natryskami i toaletami, zaplecze sanitarne. Kontrole sanitarne przeprowadzane w tym obiekcie nie wykazywały nieprawidłowości. W 2019 r. z pływalni PPIS w Tucholi pobrał 6 próbek wody do badań z czego wszystkie odpowiadały wymaganiom sanitarnym. Właściciel basenu prowadził kontrolę jakości wody na pływalni we własnym zakresie zgodnie z ustalonym z PPIS harmonogramem i przekazywał wyniki badania na bieżąco po

ich otrzymaniu z laboratorium. W ciągu roku głównym problemem na basenach było notoryczne przekroczenie chloru wolnego i związanego, przekroczenia pozostałych parametrów natomiast miały charakter incydentalny.

PPIS w Tucholi na podstawie badań przeprowadzanych przez administratora obiektu oraz własnych wystawiał ocenę roczną dla tego obiektu. Z punktu bezpieczeństwa zdrowotnego osób kąpiących się pożądaną jest zapewnienie równowagi między ilością środka dezynfekcyjnego, a potencjalną liczbą mikroorganizmów chorobotwórczych występujących w wodzie. Wodę w kompleksie basenów krytych w Zajeździe Fojutowo ocenia się jako przydatną do kąpieli lecz koniecznym jest podejmowanie przez administratora bieżących działań regulujących pracę urządzeń służących do dezynfekcji wody basenowej celem obniżenia stężenia związków chloru.

Basen i jacuzzi funkcjonujące na terenie **Dworku Wymysłowo** są pod nadzorem PPIS w Tucholi od 2018r. Podczas kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości. Z basenu i jacuzzi korzystają wyłącznie goście hotelowi. W 2019 r. z pływalni PPIS w Tucholi pobrał 4 próbki wody do badań z czego 2 (basen i system cyrkulacji basenu) nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia z uwagi na przekroczenia chloroformu odpowiednio 0,064 i 0,066 $\mu\text{g/l}$. PPIS w Tucholi wydał decyzję na doprowadzenie jakości wody do norm zawartych w rozporządzeniu (decyzja wykonana). Pod koniec roku w próbkach pobranych przez właściciela obiektu z jacuzzi wykryto ogólną liczbę mikroorganizmów w 36°C po 48h, w związku z powyższym PPIS w Tucholi wszczął postępowanie administracyjne (decyzja wydana w styczniu 2020 została wykonana). Właściciel basenu prowadził kontrolę jakości wody na pływalni we własnym zakresie zgodnie z ustalonym z PPIS harmonogramem i przekazywał wyniki badania.

- Pływalnie odkryte

Na terenie Zajazdu w Fojutowie funkcjonowały 2 baseny dla dorosłych, 1 basen dla dzieci, dwie zjeżdżalnie, budynek socjalny z wydzieloną częścią higieniczno-sanitarną i techniczną. Podczas kontroli sanitarnej nie stwierdzono nieprawidłowości. W 2019 r. PPIS w Tucholi pobierał 4 próbki wody do badań z czego 3 próbki nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia ze względu na przekroczenie chloroformu i Σ THM w nieckach lewej, prawej oraz środkowej, odpowiednio: 0,164 i 0,164; 0,121 i 0,121 oraz 0,138 i 0,138 mg/l przy normie odpowiednio dla chloroformu 0,03 mg/l oraz dla Σ THM 0,1 mg/l . Wszczęte postępowanie administracyjne umorzono ze względu na zakończenie jego użytkowania (zakończenie sezonu). Właściciel basenu prowadził kontrolę jakości wody na pływalni we własnym zakresie zgodnie z harmonogramem. PPIS w Tucholi na podstawie badań administratora i własnych wydał ocenę roczną pływalni odkrytych. Wodę w kompleksie basenów odkrytych w Zajeździe Fojutowo ocenia się jako przydatną do kąpieli lecz koniecznym jest podejmowanie przez administratora bieżących działań regulujących pracę urządzeń służących do dezynfekcji wody basenowej celem obniżenia stężenia związków powstających podczas dezynfekcji.

- Domy pomocy społecznej i inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej

W powiecie tucholskim funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Tucholi, mieszczący się w budynku wolnostojącym, piętrowym, wyposażonym w windę. Placówka ta nie została zaplanowana do kontroli w 2019 r.

- Obiekty świadczące usługi hotelarskie

Grupa ta obejmowała obiekty zróżnicowane zarówno pod względem warunków technicznych, standardu wyposażenia, jak i zakresu oraz poziomu świadczonych usług. Liczba obiektów nie zmieniła się w stosunku do roku ubiegłego. Wśród obiektów wyróżniono: 1 hotel (**Hotel Pod Jeleniem), 7 ośrodków wczasowych, 16 obiektów z pokojami gościnnymi, 2 stacje PTTK, 2 pola biwakowe i 2 miejsca postojowe dla kajaków i 2 gospodarstwa agroturystyczne. Podstawowymi elementami podlegającymi kontroli były: stan techniczny pomieszczeń mieszkalnych i sanitarnych oraz ich wyposażenie, postępowanie z bielizną, zaopatrzenie w wodę, sposób zagospodarowania ścieków i odpadów komunalnych, a także dbałość o stan bieżącej czystości pomieszczeń oraz otoczenia obiektu. W stacji wodnej PTTK Sokole Kuźnica podczas kontroli stwierdzono liczne nieprawidłowości sanitarno – higieniczne. W związku z powyższym PPIS w Tucholi wydał decyzję nr 280-18/19 z 01.07.2019 r. z rygorem natychmiastowej wykonalności. W decyzji nakazano: wyłączenie pokoi gościnnych w pawilonie z eksploatacji do czasu spełnienia wymagań higieniczno – sanitarnych; zapewnienie poduszek, kołder we wszystkich pokojach gościnnych o należytych stanie higieniczno – sanitarnym; usunięcie odpadów komunalnych wokół kontenerów; doprowadzenie ścian w kabinie natryskowej damskiej, drzwi i ram okiennych we wszystkich pokojach gościnnych oraz obiektów małej architektury na placu zabaw do należytego stanu sanitarno – higienicznego. W pozostałych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

- Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu oraz świadczące łącznie powyższe usługi stanowiły najliczniejszą grupę obiektów użyteczności publicznej (66 zakładów) objętych nadzorem PPIS w Tucholi. W 2019 roku przeprowadzono kontrolę stanu sanitarnego w 41 zakładach, co stanowiło 62,12%. Wśród skontrolowanych obiektów przeważały zakłady fryzjerskie (20, tj. 30,30%) oraz kosmetyczne (9 tj. 13,63%). Działania przeprowadzono również w zakładach świadczących łącznie więcej niż jedną usługę (7, tj. 10,61%), zakładach odnowy biologicznej (4, tj. 6,06%) oraz tatuażu (1, tj. 1,52%). Podkreślenia wymaga fakt, iż bieżący nadzór nad ww. obiektami nadal utrudniał brak uregulowań prawnych, określających szczegółowe wymagania higieniczno-sanitarne, jakim powinny one odpowiadać. Wśród skontrolowanych w 2019 roku obiektów, stwierdzono nieprawidłowości sanitarne w jednym obiekcie. PPIS w Tucholi wydał decyzję nr 87-3/19 z 04.03.2019 r. nakazującą doprowadzić ściany i sufit do właściwego stanu sanitarno – higienicznego (decyzję wykonano). Ponadto właściciel został ukarany mandatem karnym za brudne narzędzia. W pozostałych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres kontroli obejmował: sprawdzanie dostępności i stosowania procedur określających zasady utrzymania higieny i właściwego reżimu sanitarnego, zasady przeprowadzania dezynfekcji i sterylizacji, a także prawidłowego postępowania z odpadami, zwłaszcza niebezpiecznymi, a w szczególności postępowanie z narzędziami i sprzętem wykorzystywanym przy świadczeniu usług. Wszystkie zakłady opracowały i wdrożyły procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi oraz instrukcje postępowania z odpadami niebezpiecznymi. Dwa spośród zakładów kosmetycznych zawarły umowę na sterylizację

narzędzi z firmami zewnętrznymi. Właściciele kolejnych sześciu salonów kosmetycznych, posiadają własne autoklawy. W pozostałych stosowane są narzędzia jednokrotnego użycia.

- Obiekty komunikacji publicznej

Dwa obiekty należą do PKP S.A. (stacja w Wierzchucinie oraz w Lipowej Tucholskiej), jeden natomiast (stacja PKP w Tucholi), należy do Gminy Tuchola. Podczas kontroli we wszystkich obiektach stwierdzono uchybienia sanitarno – higieniczne. W związku z czym PPIS w Tucholi wydał decyzje nr 131-10/19 i 132/11/19 (obie z 02.04.2019r.) odpowiednio na stacje w Lipowej Tucholskiej i Wierzchucinie, w których nakazał doprowadzić ściany i sufity budynków obu stacji do właściwego stanu sanitarno – higienicznego (decyzje wykonano), natomiast na stację w Tucholi wydał decyzję nr 101-5/19 z 12.03.2019r., w której nakazał doprowadzić do właściwego stanu sanitarno – higienicznego posadzki, ściany i sufity holu i przedsionka stacji oraz drzwi wejściowe jak i wewnętrzne stacji. Zarządca wystąpił do PPIS w Tucholi pismem, w którym szczegółowo określił plan i terminy naprawy budynku stacji. PPIS w Tucholi przychylił się do terminów podanych przez zarządcę, dlatego też termin wykonania decyzji został określony do 30.11.2019r. W listopadzie, administrator zwrócił się z wnioskiem do PPIS w Tucholi o przedłużenie terminu wykonania prac, motywując to brakiem środków finansowych. PPIS przychylił się do terminu podanego przez stronę i zmienił decyzją termin wykonania prac do końca 2020 r.

- Tereny rekreacyjne

Grupa ta obejmowała obiekty przeznaczone do wypoczynku takie jak: parki, place zabaw dla dzieci, plaże oraz inne tereny służące rekreacji. W ewidencji znajdują się 43 obiekty.

W roku sprawozdawczym skontrolowano ogółem 27 obiektów. W celu ograniczenia ryzyka sanitarnego i poprawy bezpieczeństwa dzieci korzystających z piaskownic, prowadzono wzmożony nadzór nad piaskownicami. Przedmiotem prowadzonych kontroli było sprawdzanie częstotliwości wymiany piasku, stanu technicznego piaskownic oraz ich zabezpieczenia przed dostępem zwierząt. Podczas kontroli w dniach 11-14.06.2019 r. na placach zabaw oraz siłowni plenerowej należących do Gminy Tuchola stwierdzono liczne nieprawidłowości sanitarne. PPIS wydał decyzję nr 313-20/19 z 17.07.2019r. na 15 placów zabaw z 25 kontrolowanych obiektów należących do gminy. PPIS nakazał w decyzji: zabezpieczenie placów zabaw przed dostępem zwierząt; zapewnienie piasku w piaskownicach odpowiedniej jakości; zapewnienie pojemników na odpady komunalne; usunięcie niepotrzebnych rzeczy (betonowe elementy, belki drewniane ostro zakończone) z placów zabaw.

Siłownia plenerowa w Gminie Gostycyn przy j. Środkowym oraz sala zabaw w Tucholi przy ul. Kolejowej 4 spełniały wymagania sanitarne.

- Cmentarze i domy przedpogrzebowe

Na terenie powiatu tucholskiego znajduje się 21 cmentarzy. Skontrolowano łącznie 7 z nich, co stanowiło 33,33% wszystkich znajdujących się w ewidencji. Zakres działań PPIS w Tucholi obejmował sprawdzenie utrzymania porządku w obrębie cmentarza, postępowania w zakresie gromadzenia i odbioru odpadów komunalnych, a także kontrolę stanu punktów

poboru wody i ogrodzenia. Wszystkie cmentarze były ogrodzone. Ogrodzenia, chodniki, ścieżki utrzymane w dobrym stanie technicznym i porządkowym. Administratorzy zadbali o odpowiednią liczbę pojemników i kontenerów na odpady oraz o ich systematyczne opróżnianie. Zauważono znaczny wzrost liczby pojemników służących do sortowania odpadów, znajdujących się na terenach cmentarzy. Na terenie każdego cmentarza zapewniony jest dostęp do zimnej wody. Na terenie powiatu tucholskiego nie ma domów przedpogrzebowych i kostnic. Natomiast przy kościołach sześciu parafii zlokalizowane są kaplice przedpogrzebowe zaopatrzone w chłódnie. Na terenie powiatu tucholskiego funkcjonują także 3 zakłady pogrzebowe wyposażone w chłódnie.

W 2019 roku PPIS w Tucholi wydał 12 decyzji zezwalających na ekshumacje. Przeprowadzono 11 z nich. Nie stwierdzono nieprawidłowości w ich przebiegu.

- Inne obiekty użyteczności publicznej

Grupa ta obejmuje różnorodne obiekty użyteczności publicznej, nie zakwalifikowane do ww. grup, których właściwy stan sanitarny jest niezbędny dla zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego ludności. Do grupy tej zaliczano: 6 stacji paliw, 3 obiekty sportowe, 7 obiektów kulturalno-widowiskowych, 3 zakłady pogrzebowe, 8 parkingów miejskich, 4 przystanki PKP, 49 przystanków autobusowych, 1 pralnia, 2 targowiska, 6 kaplic przedpogrzebowych i inne. W 2019 roku skontrolowano łącznie 83 obiekty z tej grupy, w których nie stwierdzono nieprawidłowości.

- Środki transportu publicznego

Grupa ta obejmuje samochody do przewozu chorych jak i samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. W ewidencji jest 10 aut. Skontrolowano 1 samochód do przewozu chorych oraz 6 aut do przewozu zwłok i szczątków ludzkich. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości sanitarnych.auta oznaczone trwale, przystosowane do zakresu świadczonych usług.

4.5 Ocena sanitarna podmiotów leczniczych i praktyk zawodowych wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu tucholskiego.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny sprawuje nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne. Nadzór sanitarny obejmował ocenę stanu sanitarno-technicznego obiektów wraz z otoczeniem tj. utrzymanie bieżącej czystości pomieszczeń i ich funkcjonalność, wyposażenie w sprzęt medyczny szczególnie jednorazowego użycia, materiały opatrunkowe, środki do utrzymania czystości i dezynfekcyjne, postępowanie z bielizną czystą i brudną, sposób gromadzenia i usuwania odpadów medycznych powstających podczas udzielania świadczeń zdrowotnych, przechowywanie odzieży osobistej i ochronnej, zaopatrzenie w wodę a także dokumentację zdrowotną personelu. W obiektach świadczących usługi medyczne szczególnym nadzorem objęto przestrzeganie procedur gwarantujących bezpieczeństwo epidemiologiczne w zakresie sterylizacji i dezynfekcji. W 2018 roku na terenie powiatu funkcjonowało 16 podmiotów

lecniczych prowadzących działalność w zakresie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych.

Bieżącym nadzorem sanitarnym objęto:

- 10 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni,
- 2 medyczne laboratoria diagnostyczne,
- 1 zakład rehabilitacji leczniczej,
- 3 inne (Stowarzyszenie „Hospicjum, Poradnia Logopedyczna, stacja dializ).

W grupie 53 praktyk zawodowych wykonujących działalność leczniczą skontrolowano wszystkie:

- 23 indywidualne praktyki lekarskie – w tym 17 praktyk lekarzy dentystów;
- 23 indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie – w tym 2 praktyki lekarzy dentystów (wciągnięto do ewidencji 3 nowe praktyki lekarskie: praktyka medycyny pracy, praktyka neurologiczna oraz praktyka flebologiczna);
- 1 indywidualną praktykę pielęgniarek
- 2 grupowe praktyki pielęgniarek
- 4 inne (gabinety rehabilitacji ruchowej)

Łącznie przeprowadzono 88 kontroli sanitarnych ww. obiektów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z nich. Obiekty podmiotów leczniczych i praktyk zawodowych wykonujących działalność leczniczą, na terenie powiatu tucholskiego, cechowały się dobrym stanem technicznym i funkcjonalnym zarówno pomieszczeń jak i wyposażenia. Wyposażenie obiektów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne w sprzęt medyczny, w szczególności jednorazowego użytku, materiały opatrunkowe, rękawiczki jednorazowe, a także zaopatrzenie w środki myjące i dezynfekujące, było wystarczające. Preparaty dezynfekcyjne dobrane były właściwie ze względu na spektrum, czas i zastosowanie. W 2019 roku we wszystkich placówkach prowadzona była segregacja odpadów medycznych i komunalnych. Posiadały one opracowane i wdrożone procedury oraz instrukcje postępowania z odpadami medycznymi, jak również aktualne umowy na odbiór odpadów medycznych ze specjalistycznymi firmami. Kontrola przestrzegania zasad bezpieczeństwa epidemiologicznego, w podmiotach prowadzących działalność leczniczą, była zadaniem priorytetowym. W przychodniach, ośrodkach zdrowia i poradniach oceniano ryzyko wystąpienia zakażeń związanych z wykonywaniem świadczeń zdrowotnych, co dokumentowano. Podejmowano i dokumentowano działania zapobiegawcze. W celu ograniczenia ryzyka wystąpienia zakażeń związanych z wykonywaniem zabiegów medycznych, w tym inwazyjnych zabiegów diagnostycznych oraz zachowania właściwych standardów higieny, przeprowadzano regularnie kontrolę wewnętrzną, zgodnie z opracowanymi harmonogramami oraz doraźnie w razie potrzeb. W placówkach opracowane zostały procedury sanitarno – higieniczne. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie procesów dezynfekcji i sterylizacji narzędzi, sprzętu i powierzchni. Wykorzystywano sprzęt medyczny jednorazowego użycia oraz sprzęt wielorazowego użycia, który poddawano dezynfekcji wstępnej i właściwej sterylizacji. W podmiotach leczniczych zwracano szczególną uwagę na zachowanie odpowiedniego ciągu technologicznego w procesach dekontaminacji. Narzędzia medyczne podlegały bieżącej kontroli jakości w celu

wyeliminowania zużytego sprzętu. Stosowany asortyment preparatów do dezynfekcji był szeroki, odpowiednio dobrany pod względem zdefiniowanego poziomu ryzyka. Sterylizacja narzędzi i drobnego sprzętu medycznego odbywała się wyłącznie w autoklawach. W powiecie zainstalowanych było łącznie 19 autoklawów. Pozostałe gabinety zlecają procesy sterylizacji innym podmiotom lub bazują wyłącznie na sprzęcie i materiałach sterylnych, jednorazowych gotowych do użycia (gabinety ginekologiczne). Kontrola wewnętrzna pracy autoklawów przeprowadzana jest przy użyciu oznaczników skuteczności sterylizacji rękawów papierowo-foliowych, chemicznych wskaźników paskowych oraz testów biologicznych raz w miesiącu. Nie kwestionowano żadnego z procesów. Autoklawy objęte są również dozorem technicznym.

Nadzór nad szpitalem funkcjonującym na terenie naszego powiatu oraz innymi podmiotami podlegającymi Szpitalowi Tucholskiemu Sp. z o.o. sprawowany jest przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Bydgoszczy.

4.6 Ochrona zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

We wszystkich obiektach użyteczności publicznej kontrolą objęto również przestrzeganie zapisów ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W żadnym obiekcie nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. Właściciele i administratorzy w widocznych miejscach umieszczali oznaczenia o zakazie palenia.

5. Ocena nadzoru nad warunkami pracy

W 2019r. ewidencją objęto 206 zakładów pracy działających na terenie naszego powiatu, które zatrudniały łącznie 5208 pracowników. Zdecydowaną większość stanowiły zakłady małe zatrudniające do 9 osób (stanowiły one 44% ogółu zakładów). Na terenie naszego powiatu dominowały: zakłady branży drzewnej i stolarskiej (17% zakładów), zakłady przetwórstwa spożywczego (13% zakładów) oraz zakłady branży ślusarskiej (7% zakładów). W 2019r. działania nadzоровe koncentrowały się na zapewnieniu odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych pracy. Monitorowano zagrożenia zdrowia pracowników, w celu ich identyfikacji i usunięcia, względnie zminimalizowania. Skontrolowano 59 obiektów. Przeprowadzono łącznie 65 kontroli. W 48 obiektach dokonano oceny sanitarnej. W 10 przypadkach wydano decyzje na poprawę stanu sanitarnego zarówno pomieszczeń higieniczno-sanitarnych jak i pomieszczeń pracy, które dotyczyły:

- poprawy stanu higieniczno-sanitarnego podłóg, ścian i/lub sufitów w pomieszczeniach szatni, umywalni, jadalni i/lub toalet,
- zapewnienia wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych (ustępy),
- zapewnienia prawidłowo zorganizowanej szatni,
- zapewnienia szatni dla pracowników,
- zapewnienia jadalni dla pracowników,
- zapewnienia prawidłowo zorganizowanego pomieszczenia umywalni,
- poprawy stanu higieniczno-sanitarnego ścian w pomieszczeniach pracy,

- zapewnienia wyciągów stanowiskowych,
- podłączenia wyciągów stanowiskowych do centralnej wentylacji,
- wywieszenia informacji o pracowniku wyznaczonym do udzielania pierwszej pomocy,
- udokumentowania zapewnienia pracownikom odzieży i obuwia roboczego.

W 3 przypadkach umorzono postępowanie ze względu na usunięcie przez strony nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli. W 4 przypadkach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny zgodził się na przesunięcie terminu wykonania nakazów wynikających z decyzji, a w 2 przypadku odmówił.

5.1. Zakłady pracy posiadające i stosujące substancje i preparaty chemiczne

Skontrolowano 35 zakładów pracy (35 kontroli). W 2 obiektach stwierdzono związane z tym nieprawidłowości: brak spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie, brak kart charakterystyki stosowanych substancji i mieszanin chemicznych, brak znaku ostrzegawczego w miejscu przechowywania środków chemicznych, brak instrukcji składowania, pakowania, załadunku i transportu substancji i mieszanin niebezpiecznych w magazynie chemicznym. Obowiązki wobec pracodawców w tym zakresie określa Kodeks pracy oraz rozporządzeniu REACH (*rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18.12.2006r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów*).

5.2. Zakłady pracy, w których pracownicy narażeni są na działanie czynników biologicznych

Skontrolowano 22 zakłady pracy (w tym z branży: leczniczej – 6, rybnej – 1, piekarniczej – 3, mięsnej – 1, rolniczej – 1, inne – 10), przeprowadzono łącznie 22 kontrole w zakresie narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne na stanowiskach pracy. W 3 przypadkach stwierdzono brak dokumentacji oceny ryzyka zawodowego tj. klasyfikacji i wykazu szkodliwych czynników biologicznych na stanowisku pracy oraz nie zapewniono, pracownikom narażonym na czynniki biologiczne, szczepień ochronnych. Na terenie powiatu w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne zatrudnionych jest 367 pracowników, tym 287 osób narażonych jest na czynniki biologiczne z III grupy zagrożenia.

5.3. Nadzór nad produktami biobójczymi

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy nadzór nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej. W 2019r. do PPIS w Tucholi wpłynęły 25 powiadomień dotyczących wycofania z obrotu następujących produktów biobójczych:

- MAXOLIN Impregnat do drewna konstrukcyjnego
- ONE Shot (3 razy), Muribron, Murin
- Astonish i Domestos
- Astonish Mould & Mildew Blaster
- BROS karmnik z trutką na myszy, PLESTOP, BEKO Silikon pro 4
- W5 Żel do WC różne rodzaje
- Best Pest aerozol na karaluchy

- Akwatikon Water Industry
- Mill Clean Uniwersalny płyn do mycia podłogi
- Ziołowe krople pielęgnacyjne NEEM dla kotów i psów
- SORA Lotion do skóry głowy i włosów DOZ, Aerozol zapachowy 100P DOZ
- HIT spray z naturalnymi olejkami roślinnymi
- Dutrirock Bedding Powder
- DIAMOND PROFESIONAL SANI CL
- Meglio Pavimenti
- Wild Guard – spray na kuny
- Płyn do dezynfekcji DEZ 70
- PLURAWIPES WET SENSITIVE
- Skarpety męskie MORAJ. Medical Line silver oin
- BIOCYD
- HYDRO-CLEAN, HYDRO-ACTIV
- AROX Płyn na komary, kleszcze i meszki
- Domestos Extended Power XXL

Wymienione produkty biobójcze zostały wycofane z obrotu z powodu braku pozwolenia, braku aktualnego pozwolenia na obrót, nieprawidłowego oznakowania bądź zawierały niedozwolone substancje czynne. W związku z powyższym skontrolowano 9 obiektów zajmujący się wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych (13 kontroli). W trakcie przeprowadzonych kontroli w 1 przypadku stwierdzono w sprzedaży produkt: Aerozol zapachowy 100P Natural w ilości 1 sztuka, którego etykieta wprowadzała użytkowników w błąd sugerując działanie biobójcze, jako nadrzędne oraz nieposiadający pozwolenia na obrót produktem biobójczym, w związku z tym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tucholi wydał decyzję wycofującą ww. produkt z obrotu, nadając jej rygor natychmiastowej wykonalności. Produkt został wycofany z obrotu (zwrot do hurtowni).

5.4. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi

Skontrolowano 2 zakłady pracy. Pracodawcy prowadzą wykaz prac i pracowników zatrudnionych w warunkach narażających na działanie czynników rakotwórczych. Stosują środki ograniczające emisję pyłu drewna twardego – wyciągi mechaniczne. Nieprawidłowości podczas kontroli nie stwierdzono.

5.5. Ocena narażenia na czynniki szkodliwe

Na terenie powiatu tucholskiego zatrudnionych na stanowiskach pracy, gdzie stwierdzono narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia było 254 pracowników, w tym narażonych na hałas – 241 osób, na wibrację – 5. W przekroczeniach NDN czynników szkodliwych pracowały 74 osoby w warunkach ponadnormatywnego poziomu hałasu (w 8 zakładach). W 2019 r. przekroczenia w zakresie hałasu stwierdzono w 1 zakładzie branży stolarskiej, w 2 branży drzewnej, inna branża 5 (produkcja maszyn, filtrów, narzędzi, okien, kontenerów).

W 5 przypadkach wydano decyzje dotyczące obowiązku przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy, a w 1 przypadku nakazano opracować program działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas.

5.6. Choroby zawodowe

Działaniami PPIS w Tucholi, podejmowanymi na rzecz bezpieczeństwa, są również działania w zakresie zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych. W 2019r. przeprowadzono 8 postępowań w sprawie chorób zawodowych i wydano 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej – alergiczne kontaktowe zapalenie skóry u pracownika produkcji zwierzęcej.

5.7 Środki zastępcze

W 2019 r. do PPIS w Tucholi nie wpłynęła żadna sprawa podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych. PPIS w sprawach rozpoczętych w 2018r. wydał 2 decyzje o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości 20 000 zł, które dotyczyły mieszkańca gm. Śliwice (strona wniosła odwołanie, organ II instancji utrzymał w mocy) i mieszkańca Tucholi za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych, wydał 1 decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu środków zastępczych, ich wycofania z obrotu, przepadku na Rzecz Skarbu i nakazu zniszczenia na mieszkankę gm. Tuchola oraz 2 decyzje płatnicze. W 2019 r. łącznie z tytułu nałożonych kar pieniężnych wyegzekwowano 17 395,80zł. Wydano 1 decyzję o rozłożeniu kary na 100 rat. Wpłynęło 1 zgłoszenie zatrucia środkami zastępczymi, dotyczyło mieszkańca gm. Cekcyn w wieku 26 lat. Wszystkie informacje dotyczące zatruc oraz prowadzonych postępowań administracyjnych były zamieszczane na bieżąco w bazie SMIOD.

W 2019 r. dokonano zniszczenia 9 opakowań zawierających środki zastępcze, w spalarni odpadów medycznych w Bydgoszczy (zabezpieczonych w 2018 r.).

W 2019 r. w ramach monitoringu we współpracy z Komendą Powiatową Policji w Tucholi podjęto próby przeprowadzenia 2 kontroli wytypowanych obiektów, nie doszły one do skutku z uwagi na fakt, że lokale były zamknięte.

W ramach działań profilaktycznych prowadzono:

1. Rozpowszechnianie i propagowanie tematyki przedsięwzięcia "Stop dopalaczom" w ramach akcji „Bezpieczne ferie” w szkołach podstawowych, ośrodkach czasowych, obozach znajdujących się na terenie powiatu tucholskiego.
2. W ramach akcji informacyjno-edukacyjnej „Tydzień Profilaktyki w ZSLIT”, który odbył się 25-29 marca 2019 r. przekazano materiały edukacyjne o dopalaczach.
3. W ramach Dnia Profilaktyki w Szkole Podstawowej w Bysławiu omówiono problem dopalaczy, wśród uczniów klas VIII szkoły podstawowej i III gimnazjum.
4. W ramach zajęć edukacyjnych w Szkole Podstawowej Nr 2 w Tucholi omówiono problem dopalaczy, prowadzona była dyskusja na temat profilaktyki, negatywnych konsekwencji dla zdrowia.
5. Przeprowadzono szkolenia z koordynatorami szkolonymi dotyczące wprowadzenia nowego programu edukacyjnego "Dopalacze- trzecia strona zjawiska".
6. W Szkole Podstawowej w Śliwicach przedstawiono prezentację "Negatywny wpływ dopalaczy na zdrowie i życie ludzi".

6. Ocena warunków sanitarno-higienicznych w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku.

W 2019r. w ewidencji PSSE w Tucholi znajdowało się 70 placówek stałych i 192

placówki (turnusy) sezonowe (kolonie, obozy letnie, zimowiska). Na terenie powiatu placówkami stałymi będącymi pod nadzorem PPIS w Tucholi były:

- 7 żłobków (w 2019r. na żłobki zostały przekształcone 2 kluby dziecięce: „Bajkowy Kłapouszek” w Tucholi Sandra Matuszewska i „Bajkowa Przystań” w Gostycynie),
- 1 klub dziecięcy („Bajkowa Kraina” w Kęsowie),
- 7 przedszkoli,
- 11 punktów przedszkolnych (w 2019 do ewidencji przybyły 2: Kęsowo, Żalno – prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Kęsowa),
- 21 szkół podstawowych,
- 1 liceum ogólnokształcące (wygasa w 2020r.),
- 1 technikum,
- 1 centrum szkolenia zawodowego,
- 1 szkoła wyższa,
- 1 internat, 1 świetlica, 8 obiektów sportowych, 7 domów kultury, 1 schronisko, 1 zielona szkoła.

Dane liczbowe dotyczące placówek sezonowych, w okresie wycieczek letnich i zimowych w poszczególnych gminach przedstawiają poniższe tabele.

Wypoczynek letni:

gmina/powiat	liczba miejsc	liczba zgłoszonych			liczba skontrolowanych	
		organizatorów	turnusów	uczestników	turnusów	uczestników
Śliwice	4	50	63	2502	18	830
Lubiewo	5	9	19	1199	5	273
Tuchola	7	33	52	1695	24	823
Cekcyn	5	8	26	911	6	292
Kęsowo	1	1	1	19	0	0
Gostycyn	2	6	9	599	4	276
powiat	24	107	170	6925	57	2494

Wypoczynek zimowy:

gmina/powiat	liczba miejsc	liczba zgłoszonych			liczba skontrolowanych	
		organizatorów	turnusów	uczestników	turnusów	uczestników
Tuchola	4	9	9	286	7	191
Cekcyn	4	4	12	221	3	57
Gostycyn	1	1	1	33	1	33
razem	9	14	22	540	11	281

W analizowanym okresie przeprowadzono łącznie 161 kontroli, w tym 93 kontrole w placówkach stałych i 68 w placówkach sezonowych. Stan sanitarny skontrolowanych placówek był zadawalający. PPIS w Tucholi nie wszczyła postępowań administracyjnych.

W 2019r. w ramach badania warunków pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania i wychowania przeprowadzono 254 badania, w zakresie:

- **tygodniowego rozkładu lekcji** (w 228 oddziałach szkół podstawowych) nieprawidłowości w zakresie tygodniowego rozkładu lekcji nie stwierdzono.
- **dostosowania mebli do wzrostu uczniów** (w 4 oddziałach przedszkoli i 6 oddziałach

szkół podstawowych, łącznie badaniem objęto 26 stanowisk) nieprawidłowości w dostosowaniu mebli do wzrostu uczniów stwierdzono na 19 stanowiskach, warunki zostały poprawione podczas kontroli.

W 2019r. odnotowano 4 interwencje dotyczące: obecności gryzoni w szkole (gm. Tuchola), warunków sanitarnych na terenie agroturystyki (gm. Tuchola), warunków sanitarnych na terenie ośrodka wczasowego 2x (gm. Śliwice). Interwencje zostały załatwione w sposób zadawalający interweniujących.

7. Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Głównym kierunkiem działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego jest sprawowanie nadzoru nad tworzeniem prawidłowych warunków zdrowotnych i higienicznych w miejscach bytowania ludzi, w związku z tym eliminowanie nieprawidłowych rozwiązań na etapie planowania, projektowania, realizacji i dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Tucholi, w ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2019 r., zajmował stanowisko pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach dotyczących:

- Zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko – wydano 8 uzgodnień dotyczących prognozy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – zaopiniowano 6 projektów planów wraz z prognozami oddziaływania na środowisko.
Projekty planów zaopiniowano w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Projekty planów zaopiniowano pozytywnie, bez uwag.
- Potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i zakresu raportu dla przedsięwzięć zaliczonych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko – wydano 31 opinii, z tego 21 opinii zawierały stanowisko, że nie jest konieczne przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, ponieważ dotyczyły przedsięwzięć o nieznacznym oddziaływaniu, m.in. : przebudowy dróg gminnych i powiatowych, instalacji fotowoltaicznych, zmiany sposobu użytkowania magazynu wyrobów gotowych na halę produkcyjną, rewitalizacji linii kolejowej, budowy sieci kanalizacji sanitarnej. Opinie dotyczące konieczności przeprowadzenia oceny dotyczyły przedsięwzięć polegających m.in. na : budowie farm fotowoltaicznych, budowie podziemnych zbiorników na olej napędowy, utworzeniu punktu skupu złomu, budowie osiedla domków jednorodzinnych, budowie instalacji do produkcji energii elektrycznej. W sprawie 1 przedsięwzięcia, przed wydaniem opinii wystąpiono do przedsiębiorcy o uzupełnienie karty informacyjnej, przekazując pismo do wiadomości organowi prowadzącemu postępowanie administracyjne.
- Opiniowania przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć zaliczonych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko – wydano 2 opinie. Opinie te dotyczyły: rozbudowy hali produkcyjnej zakładu produkcji

szkła i budowie farmy fotowoltaicznej. Wydane opinie zawierały warunki realizacji przedsięwzięć. Urzędy nie występowały o wydanie opinii w sprawie ustalenia zakresu raportu dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, również nie występował o wydanie opinii na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

- Uzgadniania dokumentacji projektowej – uzgodniono 56 dokumentacji projektowych. W części uzgodnień zgłoszono warunki, na jakich dokonano uzgodnienia. Nie odmówiono uzgodnienia dokumentacji. Uzgadnianie dokumentacji projektowych przez rzeczoznawców ds. sanitarno-higienicznych było oceniane na etapie dopuszczenia obiektu budowlanego do użytkowania. W 2019 r. nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości w tym zakresie.
- Dopuszczenia do użytkowania wybudowanych obiektów budowlanych - wydano 22 opinie. Z wydanych 22 opinii, 8 opinii zawierało uwagi, a 14 opinii było bez uwag. Przed wydaniem opinii każdorazowo była przeprowadzona kontrola obiektu. W większości przypadków były zgłaszane uwagi, dotyczące niezgodności z projektem budowlanym lub przepisami prawa w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych m.in. : brak odpowiednich izolatorów zabezpieczających przed wtórnym zanieczyszczeniem wody, brak zaworów antyskażeniowych, brak dodatkowej baterii nad zlewem do mycia rąk, niewłaściwa lokalizacja odpadów kat 3, brak pozytywnego wyniku badania wody pod względem mikrobiologicznym, fizyko-chemicznym, brak odpowiedniej wentylacji, brak wykonania odpowietrzenia zbiornika na nieczystości ciekłe, brak w dolnej części w drzwiach do łazienki otworów dla dopływu powietrza, brak pozytywnych protokołów badań i sprawdzeń. Wśród dopuszczonych do użytku obiektów były m.in. : gminne centrum stomatologii szkolnej, budynek mieszkalny wielorodzinny, warsztat obróbki metalu, tłocznia ścieków, targowiska gminne, budynek usługowo-handlowy, suszarnia 2-komorowa, warsztatu naprawy i regulacji pomp wtryskowych, budynku biurowego, przepompownię ścieków, warsztat naprawy hydrauliki, budynku turystycznego. Nie zgłoszono żadnego sprzeciwu wobec uruchomienia obiektu. Nie wydawano opinii na etapie zawiadomień o zamiarze przystąpienia do użytkowania dotyczących: budynków gospodarczych, magazynów, dróg gminnych, sieci kanalizacyjnych sanitarnych i deszczowych, kotłowni, budynków inwentarskich, hangaru na łódki, zadaszeń, częściowych odbiorów budynków mieszkalnych, stajni, wiat, budynków rekreacji indywidualnej, z uwagi na brak aspektu sanitarnego.
- Innych spraw – łącznie 12. Wydano 3 decyzje dot. spełnienia wymagań sanitarno - lokalowych dla żłobków (1 w Gostycynie i 2 w Tucholi), wydano opinie dot. zmiany sposobu użytkowania obiektu w ramach prowadzenia dziennej opieki (własnym domu, punktu opieki dziennej nad określoną grupą osób, w dni robocze w ramach projektu „Zielona opieka”). Ponadto zajmowano stanowisko i występowano do wnioskodawców w sprawach dotyczących, np.: uzupełnienia lub usunięcia nieprawidłowości w dokumentacji projektowej, uzupełnienia lub sprecyzowania wniosku, uzupełnienia kart informacyjnych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Nie zajmowano stanowisk dotyczących zastosowania rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia ludności zdrowych warunków życia w miejscu ich zamieszkania i pobytu, przy zajmowaniu stanowisk dotyczących ww. spraw, zwracano uwagę na :

- oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, uciążliwej produkcji i usług, w celu ograniczenia niekorzystnego oddziaływania uciążliwej zabudowy na otoczenie,
- zapewnienie właściwej gospodarki wodno – ściekowej, w tym zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia o odpowiedniej jakości,
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów (w tym szczególnie niebezpiecznych) w sposób nie zagrażający życiu i zdrowiu ludzi,
- zabezpieczenie ludzi przed uciążliwością związaną z hałasem (komunikacja, zakłady produkcyjne, usługowe itp.) poprzez zastosowanie rozwiązań przestrzennych i technicznych),
- zabezpieczenie ludności przed wpływem zanieczyszczeń emitowanych do powietrza przez uciążliwe zakłady poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń, takich jak emitory i urządzenia pochłaniające substancje szkodliwe dla zdrowia,
- zagwarantowanie odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach poprzez zastosowanie m.in. odpowiednich i bezpiecznych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych, zapewnienia prawidłowej funkcji oraz programu pomieszczeń, z punktu widzenia wymagań sanitarno-higienicznych,
- zapewnienie higienicznych i zdrowotnych warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy.

W analizowanym okresie wydano łącznie 222 opinii i uzgodnień oraz wydano 85 decyzji o ustaleniu opłaty.

8. Promocja Zdrowia

PPIS w Tucholi jest inicjatorem i koordynatorem działań promujących zdrowie. Zadania te realizowane są poprzez podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do dostarczenia społeczeństwu wiedzy na temat problemów zdrowia i jego uwarunkowań w szczególności popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia, metod zapobiegania chorobom, umiejętności udzielania pierwszej pomocy itd. W 2019 r. realizowano następujące programy:

8.1. Programy i interwencje nieprogramowe krajowe

8.1.1. Program „Trzymaj Formę”

Głównym celem programu jest wykształcenie wśród młodzieży szkolnej trwałych nawyków zdrowego stylu życia, poprzez promowanie aktywnego spędzania czasu oraz zbilansowanej diety w oparciu o indywidualne potrzeby. Program skierowany jest do uczniów szkół gimnazjalnych i klas V-VI szkół podstawowych oraz rodziców. W roku szkolnym 2018-2019 odbyła się 13 edycja programu, w której wzięło udział 1059 uczniów oraz 354 rodziców.

8.1.2. „Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce”

Ogólnopolski program edukacyjny, którego głównymi celami jest zapobieganie wzrostowi narażenia na dym tytoniowy w miejscach użytku publicznego, zwiększenie wiedzy na temat

szkodliwych następstw palenia wyrobów tytoniowych wśród dzieci i młodzieży, zmiana postaw wobec palenia tytoniu, zmierzająca w kierunku marginalizacji tego zjawiska w społeczeństwie, jak również zapobieganie zwiększeniu się liczby osób rozpoczynających palenie wyrobów tytoniowych, tym samym zwiększając liczbę osób rzucających palenie. Adresatami programu jest ogół społeczeństwa.

8.1.3. Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”

Ogólnopolski program edukacyjny, jego głównymi celami jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej, zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i bliskich, kształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i stresujących oraz umocowanie własnej wartości wśród uczniów. Adresatami są uczniowie gimnazjum i klas IV-V szkół podstawowych. W roku szkolnym 2018- 2019 program realizowany był w 2 szkołach podstawowych, wśród 89 uczniów.

8.1.4. Program „Nie pal przy mnie proszę”

Ogólnopolski program edukacyjny o charakterze profilaktycznym, którego celem jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. Program poszerza wiedzę na temat zdrowia, kształtuje u dzieci postawę odpowiedzialności za własne zdrowie oraz uwrażliwia dzieci na oddziaływanie dymu papierosowego podczas biernego palenia. Adresowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych. W roku szkolnym 2018-2019 program objął 260 uczniów z 8 szkół podstawowych. W ramach programu PPIS w Tucholi zorganizował konkurs powiatowy pt. „Mamo, Tato... nie pal przy mnie”.

8.1.5. Program „Czyste powietrze wokół nas”

Ogólnopolski program przedszkolnej edukacji antytytoniowej mający na celu wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy, zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach gdy dorośli palą przy nich tytoń. Adresowany jest do dzieci 5-6 letnich i ich rodziców, opiekunów. Program jest pierwszym etapem edukacji prozdrowotnej dzieci w zakresie nabywania wiedzy na temat szkodliwości palenia. W roku szkolnym 2018-2019 realizowany był wśród 787 dzieci oraz 238 rodziców/ opiekunów. W ramach programu PPIS w Tucholi zorganizował konkurs powiatowy pt. „Dinuś w świecie czystego powietrza”.

8.1.6 Program „ Bieg po zdrowie”

Główne cele programu jest zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwych następstw palenia tytoniu. Grupą, do której adresowany jest program są uczniowie klas IV szkół podstawowych. W roku szkolnym 2018-2019 realizowany był w 10 szkołach podstawowych, wśród 128 uczniów oraz 89 rodziców/ opiekunów.

8.1.7. Program ARS, czyli jak dbać o miłość

Program edukacyjny dotyczący profilaktyki używania substancji psychoaktywnych (alkohol, tytoń, dopalacze, narkotyki) adresowany jest do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. W roku szkolnym 2018-2019 realizowany był w 3 szkołach ponadgimnazjalnych, objął 136 uczniów i 65 rodziców.

8.1.8. Program Edukacyjny „Chroń się przed kleszczami wszelkimi sposobami”

Program wojewódzki, którego głównymi celami są m.in. podniesienie poziomu wiedzy o chorobach odkleszczowych, poznanie sposobów zapobiegania chorobom od kleszczowych, uświadomienie wagi problemu ugryzień przez kleszcze. Adresowany jest do dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów klas I-VI. W roku 2019 realizowany był w 1 przedszkolu i wśród 110 uczniów oraz 38 rodziców/ opiekunów.

8.1.9. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

Ogólnopolski program edukacyjny, mający na celu zmniejszenie poziomu zachowań ryzykownych, wzrost poziomu wiedzy na temat HIV/AIDS wśród ogółu społeczeństwa oraz zmiana postaw, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności za własne zdrowie. Głównymi adresatami są uczniowie szkół gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, a także społeczeństwo lokalne i osoby przebywające na obozach, koloniach. W ramach programu podejmowano następujące działania:

-odbyła się XIX Powiatowa Olimpiada Wiedzy o AIDS, na poziomie powiatowym wzięło udział 60 uczniów z 9 placówek oświatowych

Prowadzone były również: kampania społeczna „Mam czas rozmawiać” - dotycząca profilaktyki zakażeń HIV oraz kampania społeczna pn. „Coś was łączy? Zrób test na HIV”, która miała na celu umożliwienie bezpłatnego anonimowego wykonania testu diagnostycznego w kierunku HIV.

8.1.10. Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Program rozpoczął się we wrześniu 2019 roku, jest adresowany do dzieci w wieku 5-6 lat uczęszczających do przedszkoli oraz do rodziców i opiekunów dzieci. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat. Do programu przystąpiło 6 przedszkoli z powiatu tucholskiego.

7.1.11. Światowy Dzień Zdrowia - 7 kwietnia,

Światowy Dzień Zdrowia 2019 „Uniwersalny dostęp/ zasięg do opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem roli systemu podstawowej opieki zdrowotnej- POZ”. W ramach obchodów tego dnia odbyły się zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

8.1.12. Światowy Dzień Rzucania Palenia

Celem kampanii było zachęcanie jak największej grupy palaczy do rzucenia palenia, dostarczenie wiedzy na temat wpływu tytoniu na zdrowie kobiet i ich potomstwo, promowanie mody na niepalenie. Adresaci, to ogół społeczeństwa, z dużym naciskiem na dzieci i młodzież szkolną. W ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia 2019 w Zespole Szkół Licealnych i Agrotechnicznych przeprowadzone zostały badania poziomu tlenu węgla w wydychanym powietrzu, badania objęły 173 uczniów.

8.1.13. Światowy Dzień AIDS – 1 grudnia.

Celem głównym jest zmniejszenie poziomu zachowań ryzykownych. Adresaci, to uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz dorosła część społeczeństwa. W ramach Światowego Dnia AIDS odbyła się powiatowa olimpiada wiedzy o AIDS, adresowana do uczniów klas VI-VIII powiatu tucholskiego.

8.2. Programy i interwencje nieprogramowe wojewódzkie

8.2.1 „Akcja letnia- Bezpieczne wakacje”

Zmniejszenie ryzyka zakażeń i zatruc pokarmowych, indywidualnych i zbiorowych w okresie letniego wypoczynku, zapobieganie wypadkom różnego typu, zapobieganie chorobom zakaźnym. Szerzenie wiedzy i profilaktyki w zakresie HIV/AIDS. Edukacja w tematyce zdrowotnych następstw palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych. Adresowany do właścicieli i kierowników ośrodków wypoczynkowych, opiekunów grup na koloniach i obozach (nauczyciele, pedagodzy), osób wypoczywających w ośrodkach wczasowych. Szacunkowa liczba, do których dotarła akcja wynosi 1436 osób.

8.2.2 „Akcja zimowa- Bezpieczne Ferie”

Celem akcji jest zwiększenie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży podczas wypoczynku zimowego; zapewnienie odpowiednich warunków wypoczynku, zmniejszenie ryzyka zatruc substancjami psychoaktywnymi, promowanie aktywnego i twórczego form wypoczynku oraz kształtowanie zdrowego stylu życia. Adresowany do właścicieli i kierowników ośrodków wypoczynkowych, opiekunów grup na koloniach i obozach (nauczyciele, pedagodzy), osób wypoczywających w ośrodkach wczasowych. Szacunkowa liczba, do których dotarła akcja wynosi 267 osób.

8.2.3. Profilaktyka stosowania środków zastępczych -tzw. dopalaczy

Celem interwencji jest ograniczenie używania środków zastępczych- dopalaczy wśród ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, pogłębienie wiedzy na temat dopalaczy i nowych substancji psychoaktywnych oraz konsekwencji wynikających z ich używania. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne dot. szkodliwości stosowania substancji psychoaktywnych wśród 206 uczniów. Tematyka zagrożeń wynikających z dopalaczy została przedstawiona również podczas imprezy środowiskowej „Bezpieczna Biała Niedziela” w gminie Cekcyn. W ramach akcji „Bezpieczne wakacje” oraz „Bezpieczne ferie” odbyły się narady z kierownikami wypoczynku dzieci i młodzieży, podczas których omówiono problem stosowania substancji psychoaktywnych przez młodzież. W miesiącu grudniu w siedzibie PSSE w Tucholi utworzony został punkt informacyjny z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w tym dopalaczy. Łączna liczba osób objętych edukacją wynosi 1560.

8.2.4. Profilaktyka grypy

Celem przedsięwzięcia jest organizacja działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki grypy m.in. w placówkach nauczania i wychowania, podmiotach prowadzących działalność leczniczą, kierowanych do ogółu społeczeństwa.

7.2.5. Profilaktyka chorób pasożytniczych- owsica, wszawica, świerz

W roku szkolnym 2018-2019 podejmowano działania na rzecz ograniczenie szerzenia się chorób pasożytniczych wśród dzieci w wieku przedszkolnym, celem głównym była edukacja dzieci i rodziców w przedszkolach i szkołach podstawowych. Program realizowany był w 1 przedszkolach, wśród 110 uczniów i 38 rodziców/ opiekunów.

8.2.6. Lekki tornister

Lekki Tornister jest to ogólnopolska akcja informacyjno-edukacyjna skierowana do uczniów klas 0-III szkół podstawowych. Ma na celu zwrócenie uwagi na problem przeciążonych plecaków szkolnych i niekorzystny ich wpływ na dziecięce kręgosłupy, podejmowanie działań prozdrowotnych, w zakresie profilaktyki wad postawy wśród najmłodszych.

8.2.7. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Głównym celem przedsięwzięcia jest popularyzacja wiedzy na temat racjonalnego stosowania antybiotyków wśród personelu medycznego oraz ogółu społeczeństwa. Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie racjonalnego stosowania antybiotyków realizowane była w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

8.2.8. Podstępne WZW

Program wojewódzki, którego głównym celem jest szerzenie wiedzy na temat zakażeń HBV i HCV, zasad profilaktyki w tym zakresie, kształtowanie postaw tolerancji i zrozumienia dla osób zakażonych oraz pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością w zakresie własnych zachowań zdrowotnych. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych. W roku szkolnym 2018-2019 program realizowany był w 3 szkołach ponadpodstawowych, wśród 183 uczniów.

8.2.8. Znamię! Znam je?

Cel główny programu to upowszechnienie wiedzy na temat czerniaka, w tym ryzyka zachorowania i zasad profilaktyki. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych. W roku 2018-2019 program realizowany był w 3 szkołach ponadpodstawowych, wśród 175 uczniów.

9. Wnioski

Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych w Powiecie Tucholskim w 2019r. była stabilna, nie odbiegała znacząco od sytuacji w 2018r. i sytuacji w województwie kujawsko-pomorskim. W obliczu nasilających się ruchów antyszczepionkowych koniecznym jest upowszechnianie wiedzy na temat szczepień ochronnych, które są najskuteczniejszą metodą zapobiegania chorobom zakaźnym.

W 2019r. w jednym wodociągu, na terenie gm. Lubiewo, stwierdzono długotrwałe przekroczenie parametru wskaźnikowego - ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C po 72h (>300 jtk, norma 100 SUW, do 300 sieć), co zadecydowało o warunkowej przydatności wody do spożycia. Pozostałe stacje uzdatniania wody produkowały wodę dobrej jakości, spełniającą wymagania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Stwierdzone przekroczenia wskaźnikowych parametrów fizykochemicznych oraz mikrobiologicznych

były na bieżąco przez administratorów wodociągów korygowane, co potwierdzały badania kontrolne.

Stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej nie budził większych zastrzeżeń. W analizowanym okresie PPIS wydał 1 decyzję nakazującą unieruchomienie części stacji wodnej ze względu na rażący stan sanitarno – higieniczny.

Działalność podmiotów leczniczych nie stanowiła zagrożenia epidemicznego.

W 2019r. zorganizowano na terenie powiatu, w sezonie letnim, rekordową liczbę kąpielisk – 5. Jakość wody w kąpieliskach i miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli odpowiadała wymaganiom sanitarnym. Stwierdzono tylko jednorazowy, krótkotrwały zakwit sinic na kąpielisku w Tucholi.

Stwierdzane nieprawidłowości w obiektach produkcji i obrotu żywności jak i zakładach żywienia zbiorowego świadczą o konieczności intensyfikacji działań w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów sanitarnych oraz procedur gwarantujących właściwą jakość zdrowotną żywności.

Zakres podstawowych zagrożeń i uciążliwości występujących w środowisku pracy nie uległ zasadniczym zmianom. Czynnikiem szkodliwym dla zdrowia, na który narażona jest największa liczba pracowników jest hałas. Konieczna jest kontynuacja nadzoru nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warunkach ekspozycji.

Stan sanitarny większości kontrolowanych zakładów pracy należy uznać za dobry. Nie stwierdzono rażących zaniedbań stanu sanitarno-higienicznego tych zakładów, poprawia się stan sanitarny pomieszczeń pracy a zwłaszcza zaplecza higieniczno-sanitarnego.

Potencjalne zagrożenie zdrowotne wśród młodych ludzi stanowią dopalacze. Intensyfikacja działań prewencyjnych jak i oświatowych podejmowanych przez inspekcję sanitarną ma na celu zminimalizowanie tego typu zagrożeń.

Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach nauczania nie budzą zastrzeżeń. Sezon turystyczny dla dzieci i młodzieży szkolnej w okresie zimowym i letnim został oceniony pozytywnie. W analizowanym okresie zarejestrowano rekordową liczbę turnusów letniego wypoczynku organizowanego na terenie naszego powiatu.

Na etapie dopuszczenia do użytku obiektów, PPIS w Tucholi nie zgłaszał sprzeciwu wobec uruchomienia obiektu.

Działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia ukierunkowane były na edukację dzieci i młodzieży, celem wczesnego kształtowania właściwych postaw prozdrowotnych, lecz niezbędnym jest kontynuowanie propagowania zasad zdrowego stylu życia również wśród dorosłych.

Na podstawie analizy sytuacji epidemiologicznej oraz wyników sprawowanego bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, w ocenie Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tucholi, w 2019r. bezpieczeństwo sanitarne mieszkańcom Powiatu Tucholskiego zostało zapewnione.

Justyna Szulc
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Tucholi